# PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO

## MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VIII Warszawa, sobota 11 marca 1933 r. Nr. 58

ADRES REDAKCJI: ul. Marsz. Focha 1. Telefon 545-90 wewn. Nr. 16




## SPRAWY POLSKIE

### POLSKA A GDAŃSK. POLSKA A NIEMCY.

*Vossische Ztg. 10.III* w koresp. z Gdańska pisze, że prezes senatu gdańskiego i komisarz Rosting odjechali do Genewy dopiero wówczas, gdy się okazało w rokowaniach z przedstawicielem Polski, że nie jest tu możliwe załatwienie zatargu o Westerplatte. Dziennik przytacza ustępy z „Gazety Warsz.", stwierdzające, że z Westerplatte panować można nie tylko nad portem lecz i nad miastem Gdańskiem.

*Deutsche Tageszeitung 9.III* pisze, że zapewne już w sobotę Rada Ligi będzie obradowała nad sprawą „polskiego zamachu". Dziennik zaznacza, że w kołach genewskich oceniają położenie prawne jako niepomyślne dla Polski; lecz nie należy zapominać, że w Genewie przeważnie zapadają decyzje pod politycznym kątem widzenia. Dlatego jest rzeczą bardzo ważną, aby delegat niemiecki podkreślił wielkie znaczenie decyzji w sprawie Westerplatte tak dla Gdańska jak i dla Niemiec.

Dziennik podaje wiadomość o aresztowaniu w Tczewie dwóch studentów politechniki gdańskiej i zaznacza, że to jest dowodem, że Polska wszystko czyni dla zaostrzenia położenia. Jeżeli wiadomość o aresztowaniu jest prawdziwa, to — zdaniem dziennika — „tak długo będzie pokój zagrożony, dopóki Polska nie zostanie cofnięta do swoich granic".

*Prasa niemiecka z 10.III* podaje w alarmującej formie wiadomości o rzekomej koncentracji wojsk polskich na granicy Wolnego Miasta, na Pomorzu polskiem i w porcie gdyńskim. Zapowiedź nowego transportu amunicji na Westerplatte prasa uważa jako nie odpowiadającą przyjętym normom. Dzienniki ogłaszają równocześnie oświadczenie gdańskiego „Heimatdienstu" w sprawie Westerplatte. Pisząc o zaostrzeniu się konfliktu polsko-gdańskiego, dzienniki twierdzą, że Polska igra z ogniem. Jeden tylko dziennik popołudniowy „Tempo" ogłasza w doniesieniu z Warszawy dementi polskie, zaprzeczające koncentracji wojsk w okolicy Gdańska.

*Danziger Neueste Nachrichten 10.III* w kor. z Warszawy przytaczają ustępy z „Gazety Warszawskiej" o Westerplatte i twierdzą, że treść tego artykułu dowodzi, iż nie ze względu na konieczność utrzymania Westerplatte dla składów amunicji, lecz ze względów strategicznych. Polacy przywiązują taką wagę do utrzymania tego miejsca w swem posiadaniu.

*Der Vorposten 10.III* twierdzi, że istotny cel zarządzenia polskiego jest czysto polityczny, a mianowicie powolne rozpoczęcie aneksji Gdańska. Dąży się do wzbudzenia wśród ludności podniecenia, aby wywołać jej gwałtowne wystąpienie przeciwko Westerplatte, a następnie mieć powód do przedsięwzięcia ostrych kroków, a nawet może okupacji. Ludność Gdańska przez zachowanie spokoju nie da Polsce powodów do osiągnięcia powodzenia.

*Ag. Exchange Telegraph 10.III* podała dziś ze źródeł berlińskich wiadomość, powtórzoną częściowo przez południową prasę angielską, jakoby na Westerplatte przybyły dzisiaj 3 pociągi wojska polskiego, a mianowicie dwa pociągi ułanów, oraz 1 pociąg piechoty. Ponadto na Westerplatte przybyć miały także dalsze transporty amunicji, wskutek czego część portu, przylegającego do Westerplatte, była zamknięta.

*Il Popolo d'Italia 8.III* w koresp. z Berlina, nawiązującej do zwiększenia przez Polskę oddziału wojskowego na Westerplatte, podkreśla, że w Gdańsku i w Niemczech uważa się to posunięcie Polski za jawne naruszenie układów i taki sam pogląd ma posiadać również wysoki komisarz Ligi Narodów. Dziennik podkreśla, że wdg. pogłosek gdańskich, Polacy mieli przywieźć dużą ilość karabinów maszynowych.

*Dzienniki lyońskie z 10.III* donoszą o planowanym zamachu hitlerowców na Westerplatte oraz o wzmocnienniu tam załogi polskiej.

*Prasa sowiecka 9.III* p. t. „Konflikt polsko-gdański zaostrza się" donosi z Gdańska o wzmocnieniu oddziału polskiego na Westerplatte. W depeszy z Warszawy dzienniki cytują komentarz „Polski Zbrojnej", uzasadniający to zarządzenie przygotowaniem zamachu wojskowego na polskie składy amunicyjne.

*Izwiestja 8.III* zamieszczają w depeszy Pata z Warszawy polski komunikat urzędowy w sprawie Westerplatte. W depeszy własnej z Berlina dziennik stwierdza, że nieoczekiwane wylądowanie wojsk polskich na Westerplatte jest żywo komentowane w prasie niemieckiej. Krok ten ze strony polskiej zdradza niepokój, jaki wywołał wynik wyborów niemieckich. Prawdopodobnie sprawa ta będzie przedmiotem najbliższego posiedzenia Rady Ligi.

*Neue Zürcher Zeitung 9.III* zamieszcza koresp. z Berlina, stwierdzającą, iż nieporozumienie gdańsko-polskie, wynikłe z powodu wylądowania dodatkowego oddziału wojska polskiego na Westerplatte, wytwarza poważną sytuację, której następstwem może być ostre pogorszenie stosunków polsko-niemieckich. Komplikację wywołuje jeszcze okoliczność, że Polska i Gdańsk wzajemnie zarzucają sobie uchybienia w sprawie policji portowej. Korespondent sądzi, iż prawdopodobnie podczas rozpatrywania w Radzie Ligi Narodów sprawy portu gdańskiego Polska wysunie kwestję policji portowej i w ten sposób w swej obronie podejmie ofensywę przeciwko Gdańskowi.

*Neue Zürcher Zeitung 8.III* zamieszcza koresp. z Warszawy, w której autor, informując o wylądowaniu na Westerplatte 100 dodatkowych żołnierzy polskich, zaznacza, iż władze gdańskie odpowiedziały na to zarządzenie uruchomieniem części straży obywatelskiej, jako policji posiłkowej. „Niemcy, zabezpieczając tyły Gdańska ułatwiły mu kontrdemonstrację, która była odpowiedzią na zainscenizowane przez Polskę wylądowanie dodatkowego oddziału wojska na Westerplatte".

## SYTUACJA GOSPODARCZA W POLSCE.

*Frankfurter Ztg. 10.III* w koresp. z Warszawy pisze o położeniu Polski i podkreśla, że kryzys wprawdzie zapanował w Polsce o kilka lat później, niż w Niemczech, lecz teraz zaznaczył się już we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego. Autor zaznacza, że Polska kładzie jednak nacisk na to, aby uchronić kraj od eksperymentów walutowych, co się jej dotychczas udaje.

*Ekonomiczeskaja Żizń 9.III* donosi, jakoby wskutek katastrofy dolara wprowadzono w Polsce ograniczenia dewizowe.

# ZAGADNIENIA OGÓLNE

## SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH. FRANCJA A NIEMCY.

*Le Matin 10.III* zamieszcza wywiad, udzielony H. Korabowi przez Nochuma Sokołowa. który twierdzi, że Żydzi palestyńscy są mocno zaniepokojeni przyjściem do władzy Hitlera, znanego ze swego antysemityzmu. „Żydostwo — powiedział N. Sokołów— które znalazło się pomiędzy hitleryzmem i bolszewizmem, temi dwoma bolączkami naszej doby, nie traci odwagi, ponieważ liczy na poparcie Francji, W. Brytanji, Stanów Zjednoczonych A. P. i Polski, której ustawodawstwo sprzyja naszemu rozwojowi".

*Vossische Ztg. 10.III* pisze, że poruszenie prasy francuskiej z powodu manifestacji przeciwfrancuskiej w Kehl wydaje się nieco sztuczne. W każdym razie tym wypadkom można o wiele mniej zarzucić, niż knowaniom separatystów, przeciw którym Francja nigdy nie występowała pomimo orzeczeń Ligi Narodów. Zresztą w Niemczech teraz panują wyjątkowe stosunki i do wypadków w Kehl można również zastosować zdanie min. Paul-Boncoura, który wczoraj oświadczył, że nie należy rozdmuchiwać małych zajść.

*La Tribuna 8.III* w art. wst. widzi w zwycięstwie Hitlera w wyborach do parlamentu niemieckiego upadek systemów politycznych i finansowych, które dotychczas rządziły w Europie i Ameryce. W kilka tygodni po zawarciu układu organizacyjnego państw Małej Ententy dochodzą — pisze dziennik — do głosu nowe siły: Niemcy htilerowskie zajmują pozycje na froncie faszyzmu, a w Ameryce prez. Roosevelt podejmuje kroki w kierunku opanowania życia gospodarczego, a wszystko to ma na celu niedopuszczenie do bolszewizowania cywilizacji.

*La Tribuna 8.III* w koresp. z Paryża donosi, że dotychczasowe kpiny z Hitlera we Francji ustąpiły miejsca strachowi, gdyż społeczeństwo francuskie coraz bardziej zdaje sobie sprawę z tego, że w Niemczech następuje nowy zwrot w polityce zagranicznej.

*Il Popolo d'Italia 7.III* w art. wst. twierdzi, że Hitler uczynił w Niemczech to, co Mussolini we Włoszech; bowiem wiek XX jest wiekiem faszyzmu, będącego antidotum zasad, wprowadzonych przez rewolucję francuską. Podstawy dawnej społeczności demokratycznej i masońskiej obala w gruzy — podnoszenie się wielkiego narodu niemieckiego, któremu cywilizacja dużo zawdzięcza. Wynik wyborów w Niemczech nie jest prostem zasięgnięciem opinji wyborców; wynik ten jest stwierdzeniem nowej orjentacji duchowej, społecznej i politycznej wielkiego narodu niemieckiego. Demokracja utrzymuje się jeszcze przy pomocy broni, pieniędzy i intryg. Faszyzm zaś oswobadza narody od obłudy, żeby dać im prawdziwy pokój.

*Prawda 9.III* powołując się na rewelacje „Manchester Guardian" o roli, jaką odegrał Van der Lübbe w podpaleniu Reichstagu, nazywa tego ostatniego „Van-der-Gorgułowem" i pisze, że dziennik angielski przeprowadził nie odparty dowód, iż pożar Reichstagu był dziełem prowokacji narodowych socjalitsów.

## SPRAWA ROZBROJENIA.

*Journal des Débats 9.III* w art. P. Bernus'a twierdzi, że wypadki w Niemczech i usiłowania państw Europy środkowej, skierowane ku ponownemu uzbrojeniu się, wykazały jasno, że nie da się nic już zrobić pożytecznego w Genewie. Tymczasem sir Simon i Mac Donald łudzą się nadzieją, iż uda im się zamaskować załamanie się konferencji rozbrojeniowej. Byłoby — zdaniem dziennika — znacznie lepiej spojrzeć śmiało w oczy prawdzie. Jednym z projektów, jakie angielscy ministrowie mają zamiar przed-

łożyć w Genewie, ma być zawieszenie zbrojeń. Oznaczałoby to w rezultacie uniemożliwienie Francji i innym państwom pokojowym zabezpieczenia się od ewentualnej agresji. Rządowi niemieckiemu i włoskiemu nie przeszkodziłoby to zawieszenie w dalszem wzmacnianiu sił zbrojnych za pomocą formacyj pomocniczych i w uzbrajaniu Węgier. Należy zdać sobie sprawę z prawdziwego stanu rzeczy i mieć odwagę powiedzieć sobie, że zagrażają pokojowi jedynie siły wybuchowe, nagromadzone w niemieckiem i włoskiem społeczeństwie.

*La République 9.III* w art. A. Bayet'a twierdzi, że przyjazd angielskich ministrów do Genewy ma doniosłe znaczenie dla sprawy pokoju. Załamanie się konferencji genewskiej byłoby — zdaniem — dziennika — umożliwieniem oficjalnego i otwartego zbrojenia się Niemiec. Należy więc uczynić wszystko, ażeby nie dopuścić do takiego obrotu sprawy. Najlepszym środkiem uniknięcia zerwania konferencji jest bewzględnie ścisłe porozumienie pomiędzy Francją i Anglją.

*Vossische Ztg. 9.III* w art. wst. „Die Wolke" pisze z powodu przemówienia Paul - Boncoura na obchodzie ku czci Brianda, że mówca dostrzega ciężkie chmury nad Europą i wzywa, aby zaprzestano zbrojeń. Autor zaznacza, że właśnie Francuzom należy zawdzięczać to, iż konferencji rozbrojeniowej zostały narzucone inne zadania, niż te, do których została powołana. Francja wysuwa sprawę bezpieczeństwa od chwili zniesienia okupacji Nadrenji, lecz należy zapytać, czy Francja zupełnie wyrzekła się ponownego jej zajęcia. Uwolnienie Nadrenji, zdaniem autora, było dobrym politycznym interesem dla Francji, gdyż Niemcy zapłaciły za to traktatami lokarneńskiemi i planem Young'a. Równocześnie z mową Boncoura Polacy przeszli do działania i wzmocnili swoje oddziały w Gdańsku, które to działanie, zdaniem autora, ma cechę zaczepki. Gdańszczanie oczywiście będą dochodzić swoich praw w długiej procedurze genewskiej i ewent. w Hadze. Jeżeli istotnie jest to zaczepka, to najrozsądniej będzie okazać Polakom gotowość do odparcia jej, lecz nie wchodzić na taką samą drogę.

*Izwiestja 9.III* piszą w korespondencji z Genewy, że sytuacja na konferencji rozbrojeniowej jest wręcz rozpaczliwa. Niema żadnej nadziei porozumienia w sprawach, będących przedmiotem jej obrad, które przerzucane są z jednej komisji do drugiej, jak piłki i któremi nikt się nie interesuje. Natomiast inne sprawy przejmują żywym niepokojem delegatów zgromadzonych w Genewie, a mianowicie załamanie się dolara, wzmocnienie oddziałów polskich na Westerplatte i rewelacje „Echo de Paris" o dostawach broni przez Włochy do Bułgarji. Panuje ogólna niepewność co do dnia jutrzejszego. Wypadki w Niemczech nie odbiły się jak dotychczas na taktyce delegacji niemieckiej w Genewie.

## MAŁA ENTENTA.
## EUROPA ŚRODKOWA.

*The Times 8.III* zamieszcza list do redakcji członka parlamentu F. Llewellyn Jones który wskazuje na stosunkowo małe zainteresowanie w Anglji sprawą reorganizacji Małej Entente'y, która może się okazać niezwykle ważnym czynnikiem w międzynarodowej sytuacji. Autor zastanawia się nad konsekwencjami tego nowego porozumienia i zaznacza, że blok ten może się okazać pierwszym krokiem w kierunku podziału Europy na dwa wrogie obozy. Gdyby Francja i Polska zostały wciągnięte w orbitę tego nowego bloku, wówczas byłoby rzeczą prawie niemożliwą przeszkodzić temu, by Włochy i Niemcy z Węgrami oraz Austrją zwalczały jego wpływ. Autor zastanawia się również nad tem, czy akcja trzech państw nie odroczy na nieograniczony przeciąg czasu — o ile całkowicie nie przekreśli — możliwości ekonomicznego porozumienia pomiędzy naddunajskiemi państwami. Autor kończy uwagą, że nowy układ będzie miał daleko idące konsekwencje w środkowej i wschodniej Europie, zarówno pod względem politycznym jak i ekonomicznym.

*Prasa niemiecka z 10.III* podaje obszerne streszczenia odczytu b. premjera węgierskiego Stefana Bethlena p. t. „Węgry w nowej Europie". Dzienniki podkreślają ustępy, podnoszące misję dziejową Węgier w środkowej Europie.

*Deutsche Tageszeitung 9.III* pisze z powodu odczytu S. Bethlena, że odczyt ten był bardzo pouczający nawet dla osób, które mogły w szczegółach nie zgadzać się z prelegentem.

*České Slovo 10.III* podkreśla z powodu odczytu S. Bethlena w Berlinie, że prelegent tylko Węgrów uważa za straż nad Dunajem i że skierował swój atak na Słowian, zamieszkujących środkową Europę. Dziennik zaznacza, że te dowodzenia są wezwaniem Niemców i Włochów do boju przeciw Słowianom a wypływają one z ducha starej Europy.

*Slovak 10.III* pisze, że odczyt Bethlena w Berlinie o misji Węgier jest prowokacyjny.

*Neues Wiener Abendblatt 10.III* donosi z Budapesztu: Tutejsze dzienniki powtarzają za włoską „Stampą" informacje o traktacie wojskowym Małej Ententy. Według twierdzenia „Stampy" istnieje plan połączenia armji czeskosłowackiej i jugosłowiańskiej na terenie Węgier zachodnich i Karyntji. Na wypadek przyłączenia Austrji do Niemiec Czechosłowacja obsadziłaby Wiedeń, Linc, Salzburg i ważne pod względem wojskowym punkty aż do Wiener Neustadt.

## SYTUACJA POLITYCZNA WE FRANCJI.

*Corriere della Sera 7.III* wskazuje na oświadczenie min. Cot'a w sprawie potrzeby ograniczenia liberalizmu a wzmocnienia państwa jako na dowód przyjęcia zasad faszyzmu. Jest to tem znamienniejsze, że pogląd ten wypowiada minister, który wyszedł sam z parlamentu, w kraju typowo liberalnym, parlamentarnym, socjalno-demokratycznym.

## NIEMCY A Z. S. R. R.

*Prasa sowiecka 9.III* obszernie informuje o interwencji posła sowieckiego w Berlinie przeciwko napaściom pod adresem ZSRR., jakie zawierała mowa kanclerza Hitlera, wygłoszona w dniu 2 marca.

Drukarnia „Kadra", Warszawa, Długa 50, Tel. 11-86-30.

Drukowano na prawach rękopisu.

jednak pierwszych wszelkich zaniedbań w dotychczasowej sytuacji. Anglia zaangażuje się tak głęboko w [illegible] więcej potrzebnych i [illegible]. W takim razie może się okazać, że szereg krajów w [illegible] Europy, na [illegible] stanie [illegible]. Francja i Polska zostały wciągnięte w grę, tego bowiem, zamiast lojalnej współpracy, [illegible] za [illegible] Włochy i Niemcy z Węgrami przy Austrii [illegible]. Anglia [illegible] się tylko [illegible] na [illegible] ogólnego [illegible] — [illegible] [illegible] polityki [illegible]. Anglia [illegible] dalszego [illegible] Europie [illegible] ich [illegible].

Prasa niemiecka z 10.III podaje obszerne streszczenie odczytu b. premiera węgierskiego Stefana Bethlena p. t. „Węgry w nowej Europie". Dzienniki podkreślają zalety podnoszącej miejsce Węgier w środkowej Europie.

Deutsche Tageszeitung 9.III pisze z powodu odczytu S. Bethlena, że odczyt ten był bardzo pouczający z powodu [illegible] mogły w [illegible] nie [illegible] się z [illegible].

Gazette Tom. 10.III podkreśla z powodu odczytu S. Bethlena w Berlinie, że prelegent [illegible] Węgrów [illegible] Niemcami [illegible] na Słowian [illegible] Europie. Dziennik [illegible] że [illegible] Niemcy i Włochy do [illegible].

[illegible] że odczyt Bethlena w Berlinie [illegible] Węgier [illegible].

Neues Wiener Abendblatt 10.III [illegible] z Budapesztu [illegible] „Szózat" [illegible] Węgier [illegible] Anglii do Niemiec. [illegible] Włoch, Lord [illegible] Wiener [illegible].

## SYTUACJA POLITYCZNA WE FRANCJI

Corriere della Sera 7.III wskazuje na niewłaściwe rola Cot'a w sprawie polityki lotniczej. [illegible] i wzmocnienia w [illegible] jako na dowód [illegible] [illegible] tak wyraźnie [illegible] który wypowiedział w parlamencie w kwestii [illegible] [illegible] socjalno-komunistycznym.

## NIEMCY A Z.S.R.R.

Prasa zachodnia 9.III obszernie informuje o interwencji posła sowieckiego w Berlinie, przeciwko napaściom pod adresem ZSRR, jakie zawierała mowa kanclerza Hitlera, wygłoszona w dniu 2 marca.

dobyć w Genewie, ma być zawezwanie zbrojne. Oczekiwany [illegible] w rezultacie unieruchomienie Francji i innym państwom pokojowym zabezpieczenia się od agresji. [illegible] [illegible] ma się przeszkodzić [illegible] w [illegible] [illegible] sił zbrojnych za [illegible] [illegible] i w sabotażem Węgier. [illegible] [illegible] sprawę z prawdziwego stanu rzeczy i [illegible] [illegible] zachowują [illegible] siły zbrojne, nagromadzone w Niemczech i wśród społeczeństwa.

La Repubblica 9.III w art. A. Rovyda (?) twierdzi, że przyjazd angielskich ministrów do Genewy ma [illegible] dla sprawy pokoju. Zaleca się konferencji genewskiej [illegible] [illegible] — [illegible] i [illegible] się Niemców. [illegible] aby nie dopuścić do [illegible] sprawy. [illegible] [illegible] Anglia.

Vossische Ztg. 9.III w art. pod „Die Woche" pisze z powodu przygotowania Rad - Benesza na [illegible], że Francja [illegible] Niemcy oraz [illegible] i [illegible], aby [illegible] [illegible]. Anglia [illegible], że [illegible] w [illegible] [illegible] konferencji [illegible] [illegible] [illegible] Francja [illegible] [illegible] Niemcy [illegible] [illegible] Francja [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] do [illegible] [illegible].

Ami du Peuple 9.III pisze w [illegible] z Genewy, że zebrała się konferencja [illegible] [illegible] Wiedeń [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w Genewie, a [illegible] [illegible] de la Genève [illegible] Wiedeń de Hongrie". [illegible] [illegible] w Genewie.

## MAŁA ENTENTA
## EUROPA ŚRODKOWA

Dk. Times 9.III [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w Anglii [illegible] która może się



Drukarnia „Rodło", Warszawa, Długa 10 [illegible]